

בני ישעיהו, חדר דמיון בבני
הכפר במעלה חדר

בערב שבת קודש

שבת במעוז המורדים:

במקום מסתור סודי
בגואטמלה נחבאים
אנשי 'כנישתא חדא'
המאגדת את פורשי
כת לב טהור שנמצאים
במקום ללא נשותיהם
וילדיהם השבויים עדיין

בידי הכת | דוד דמן

עשה שבת במחיצת

הפורשים, שמע

עדויות מרטיטות

ותיאורים מסמרי

שיער מפי בנו של

המנהיג שפרש

ומפורשים נוספים |

למחרת נכנס למתחם

שבו שוהים ילדי

הכת שמתעקשים:

"רוצים להוציא אותנו

לשמד" | תיעוד

מטלטל מבפנים

דוד דמן,

סנטה רוזה, גואטמלה

עוצר רכב שחור וחרגי ליד בית חב"ד בגואטמלה
סיטי. תכונה רבה מורגשת סביבו. אני לא כל
כך מבין מה קורה. אל הרכב מובלת, לעיניי
המשתאות, אישה עטופה שחורים מכף רגל
ועד ראש. מי שנחזה כבעלה, אברך חסידי
עטור במגבעת רחבת תיתורה, מלווה אותה
בעיניים דואגות היישר אל תוך הרכב. הנהג,
גבר גואטמלי חסון ורחב גוף, נראה מוכן ומזומן
לכל היתקלות שלא תבוא.

"אתה עד להתרחשות היסטורית", לוחש לי
בשקט ר' יואלי מרקוס. מרקוס מדבר בשקט
שמאחוריו מסתתרת אוושה גדולה וסוערת.
סיפורו עוד יסופר רבות. אנחנו עוד נקשיב לו
לא מעט בביקור הארוך שלי כאן. אבל בינתיים
הוא מסביר לי בכמה מילים את גודל השעה:
האישה הזאת חולצה זה עתה מהכת. היא לא
אחרת מאשר בתו של מאיר יששכר רוזנר, בנו
של מנהיג לב טהור בפועל, משה יוסף רוזנר.
בעלה יואלי (לא להתבלבל, יש כאן לא מעט
'יואליים') ברח משם לפני זמן רב. היא נשארה
בכת עם הילדים.

כעת, כשהשלטונות לקחו את הילדים, היא
נשארה לגור במאהל המחאה שהתמקם לא
הרחק מהמתקן שבו שרויים חלק מהקטינים.
אתמול אירע הנס הבלתי צפוי. היא יצרה קשר
בדרך לא דרך. כמובן שמייד באו לחלץ אותה.
עכשיו היא כאן עם בעלה. מאוחר יותר, לאחר
השבת, הם יופיעו יחדיו בבית המשפט כדי
לדרוש לקבל חזרה את שני ילדיהם ואף יקבלו

אותם. כעת הם נוסעים לשבת לכנישתא חדא.
גם אנחנו בדרך לשם.

זה לא קל. בכנישתא חדא לא אוהבים
עיתונאים, אבל העסקנים לחצו. הם הסבירו
שזה יביא תועלת. אבל עד ליום שישי בבוקר
זה עוד לא היה ברור. מרקוס אוסף מעט מצרכים
מהמכולת הצמודה לבית חב"ד, כמה יינות
לקידוש, קצת ליקר, קרקרים במשורה ואנחנו
יוצאים לדרך.

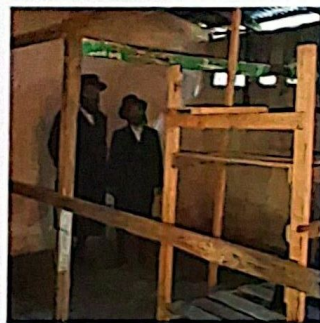
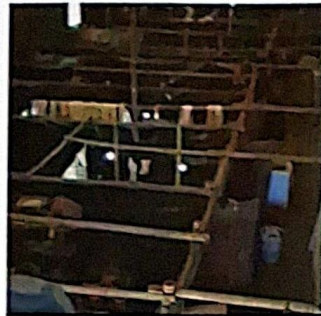
אם הכת הבעייתית הזאת אכן תעבור סופית
מהעולם, ולפי מה שנראה כעת היא אכן בדרך
לתהום הנשייה של ההיסטוריה, חלק כביר
מכך אפשר לזקוף לזכותה של קהילת כנישתא
חדא, שקמה כמעט ממול המתחם של לב טהור
בסנטה רוזה. הקהילה הזמנית הייתה הסנונית
הראשונה שבישרה את בוא האביב הגואטמלי
של לב טהור. בראשה עומד הרב יואל העניך
הלברנץ, בנו של מייסד הכת, שלמה, ואחיו
של מנהיגה נחמן, המרצה בינתיים עונש מאסר
ממושך בארצות הברית.

בהמשך אלמד כי הבעיה העיקרית של שבויי
הכת הייתה התודעה הפנימית שלהם, שטופחה
והואבסה בשיטתיות בכל מיני טקטיקות שלא
היו מביישות את הצפון קוריאנים. אומרים
להם שמחוך לכת מחכה להם תהום פעורה

**נשה שלטנות לקחו את
חילד ים, היא ושאר
לגור בחאחאל המחאה
שהתמקם לא הרחק
מהמתקן שבו טוריים
חלק מהקטינים. אתחול
אירע חוס מבולתי צפוי**

חיים תת אששים. חיים יבהפרדה
במתחם לב טהור

לא גשמיית ולא רוחניות. יצחק יעקב
מציג את הדרגשים בחדר השינה של
המשפחה בלב טהור

רגשות מעגדים. אליהו רומפלר מלביש את
דוד דמן בבגדי הכת

המשיח יבוא רק אליה. דוד דמן ושמעון מזן מקשיבים ללדי הכת בתוככי המעלה המעולה

מבחינה חברתית ורוחנית. אם רק יעזו לעזוב את ה'חבורה' רעה ומרת תהיה אחריתם. 'חבורה' היא הכינוי הפנימי של הכת. הוחררו אותם שוב ושבו ש'בחזק' מחכה להם גיהנום קולוסלי איים.

אבל ממול, מעבר לכביש, בכנישתא חדא, או 'המורדים' כפי שמכנים אותם בבוז בלב טהור, מציגים את האנטי תזה של התורה השקרת הזאת. מעבר לרחוב מחכים לכל מי שחלם אי פעם להשתחרר ממלחמות הכת בית חם, משפחה מלכדת, ובעיקר גשר זהיר ועדין, שיוצר את נתיב המפלט מתוך הקיצוניות הפנאטית של לב טהור, לעבר עולם היהדות המאוזן והנפלא. הוא חוצב מעבר מודרך ומחושב, מתוך האכזריות הקיצונית של ה'יהדות' לפי אסכולת לב טהור, אל חיקה של היהדות האמיתית, המלבבת והמפסימת את אלקים ואנשים שאנחנו מכירים.

שבת עם המורדים

זו הפעם הראשונה, וכנראה גם האחרונה, שאדם מבחוץ יורשה להשתתף איתם בשבת. זו תהיה גם הפעם הראשונה שבה אחזור עם חלק מהפרושים אל המקום הארור שממנו הם ברחו, כל אחד בדרך ההרואית שלו. הלב שלי דופק מהתרגשות ומתח בינה. אני לא יודע מה בדיוק מצפה לי שם: איזה סוג אנשים אפגוש? מה אומר להם? מה אשמע מהם? האם אצליח לחדור ללב שלהם? האם אוזנה אי פעם להבין מה הביאו אנשים נורמטיביים, בשר ודם כמונו, להיתלות באילנות כה רעועים ומסוכנים? איתי ברכב עוד שלשה אנשים. ר' יואלי מרקוס, אליהו רומפלר ואחיו ר' מרדכי. שניהם בניו של אלעזר רומפלר, מבכירי הנהגת לב טהור הכלוא כעת במדינת אל סלבדור הסמוכה. אליהו הוא בעל נפש עדינה, אך אווקה בשלל ניגודים סותרים. מצד אחד הוא קטין, בסך הכל בן כשמונה עשרה, אך מצד שני הוא כבר נשוי חמש שנים. חיתנו אותו כשבוע לאחר בר המצווה לאשתו בת השתים עשרה; מצד אחד הוא כבר ברח מהכת לארצות הברית, אך מצד שני אשתו עדיין שם. אותה הצליחו להסתייר מעיני השלטונות ולכן היא לא נמצאת במתקן הממשלתי.

כאן לא נגמרים הניגודים: מצד אחד הוא חתנו של הריש מתיבתא משה יוסף רוזנר, שמנהל בפועל את הכת, אך מצד שני דווקא חמיו גור עליו 'תיקון' אכזרי ומרושע שבגללו נאלץ לעזוב את הכת; מצד אחד נפשו מצולקת מסאת התלאות, הסבל והייסורים שמיו מנת חלקו, אך מצד שני הוא נולד לתוך הכת ומעולם לא הכיר עולם אחר, והעולם החדש עדיין קשה לו לעיכול.

גם היום, יותר מחצי שנה לאחר שעזב את לב טהור, הרגשות שלו עדיין חצויים עד אימה. זו תהיה הפעם הראשונה שהוא יחזור איתנו למקום שבו הוא גדל כל שנותיו. והדרמה העיקרית: זו תהיה דריכת הרגל הראשונה שלו במעוז של

המורדים, צעד שבעיני יוצאי לב טהור הוא גרוע בהרבה מהשתמדות, לא מעטים שעזבו את הכת בצוק העתים עדיין לא אורו אומץ לבקר שם. אחיו המבוגר, ר' מרדכי, אברך יקר וחשוב, בנו של אלעזר מאשתו הראשונה עוד לפני מעברו לכת, הגיע במיוחד מבני ברק לגואטמלה כדי לסייע לאחיו למחצה, אליהו, ולעוד שני אחים, שעדיין כלואים במתקן, להשתחרר מזרועות הכת. אחד מהם גם הוא קטין נשוי.

אנחנו יוצאים לדרך. הנוף האורבני היפהפה של גואטמלה סיטי מתחלף לאט לאט בנוף עד מדהימים. כבישים מתפתלים, שעולים ויורדים בחדות מתעקלת. חוצים לתוך מרחבים ירוקים אין סופיים. הנופים הבראשיתיים שלא נגעה בהם יד אדם מעולם, משכרים את החושים. רק חבל שבדרך הזאת נעו גם כוחות אופל הלך ושוב שנים רבות, באין מוצא פה ומצפצף.

מכשיר הניווט מראה לנו שעתיים ומחצה עד להגעה למקום. זמן טוב כדי להאזין ברוגע למרקוס. האיש שהיה שם כמעט מהרגע הראשון. "אתם צריכים להבין", הוא אומר לנו בקולו השל, "זה לא התחיל כך; גם כשהורעים הרעים כבר נורעו אז, עדיין לא הצליחו לראות אותם מיד".

כריזמה מסוכנת

מרקוס היה בחור צעיר ותוסס כשמצא את שאחבה נפשו בלב טהור. אז הכת לא הייתה מתחם אוהלים עלוב בסגנון גואטמלי. היא הייתה קריה תוססת בשם 'רימנוב', באזור קוויבק שבקנדה, על אם הדרך שבין מונטריאול החדרת לעיירה טאהש. מי שהקים אותה היה שלמה הלברנץ, בעל תשובה ישראלי שעזב את הארץ לארצות הברית. לאחר שנכלא בארצות הברית בעוון הברחתו של נער בשם שי סימה, הוא ריצה כמה שנות מאסר וגורש מארצות הברית. הוא תקע את אוהלו בקנדה, אסף את תומכיו והקים עימם עיירה יהודית חדשה.

"אחי התקבל שם לישיבה ואבא שלי הציע לי לבקר אותו מדי פעם", מספר מרקוס. זה היה הצעד הראשון שלו למקום שקסם לו כפי שלא קדם לו מאומה מעולם. "הייתי טיפוס שתמיד נמשך לחומרות ולחפזות יתרה. אהבתי את הגישה ומאוד התחברתי אליה". לאט לאט הוא הפך לחסיד נלהב של שלמה הלברנץ.

"שלמה היה אדם נדיר עם המון כישרונות", הוא מספר. הוא ידע הרבה מאוד, הוא הכיר את כל השיטות והזרמים, הוא ידע בעל פה ספרי יהדות רבים ובעיקר היה לו כישרון כריזמטי נדיר, שבעזרתו כבש לבבות ובעיקר השתמש בו לרעה".

כבר אז הונהגו שם שיטות קלוקלות. כבר אז חיתנו בגיל צעיר. כבר אז ניהל שלמה את הכת בדרך שתלטנית שיתרה ודיכאה את העצמאות הנפשית של חברי הכת, אבל אז, כך מתאר לנו מרקוס, כל זה היה עטוף במעטה של משפחתיות מלוכדת. החתונות היו פסגה נכספת של שמחה

אנושית חמימה. כל העיר בישראל לחתונות האלה והשתתפה בהן. "הייתה תחושה נפלאה של ביחד ובעיקר תחושה שאנחנו זכינו להיות המיעוט הנדיר והנבחר שמקיים את רצון הבורא. שלמה היה אומר לנו תמיד, ואנחנו האמנו בכך בכל לב, שכל התפילות של כל העולם עושות את דרכן לשמיים דווקא דרך קריית רימנוב", מתאר מרקוס בעודו חולפים בין נופים גואטמליים יפהפיים.

חומרות וחזרות כבר היו אז?

"היו לא מעט חומרות ואיסורים מוזרים, בעיקר איסור גורף על אכילת עוף וביצים, אבל כמובן לא בחיקף המרושע של השנים האחרונות, כשנחמנו נטל את ההנהגה. כמובן שהיו גזרות ו'תיקונים' ועונשים פיזיים אכזריים, אבל עדיין, מעל הכל ריחפה הילתו הקסומה של המנהיג". העיוורון שלט בהם בכל עוזו. עד היכן? זאת אלמד בימים הבאים, כשמרקוס יספר לי ברגע נדיר של גילוי לב חושפני, כיצד הוא עצמו היה עד למעשים חמורים מאין כמותם.

מרקוס עונה לשיחת טלפון נכנסת. מעבר לקו ר' יואל העניך הלבנץ. הוא מברר את שעת ההגעה שלנו ויש לו גם בשורה לא ממש מרנינה: אין מים במתחם. אולי עוד מעט, אולי עוד שעה, אבל בינתיים, במקום שאליו אנחנו אמורים להגיע, אין מים. מרקוס לא מתרגש. גם לא אליהו. הם רגילים לחיים תת אנושיים. אבל לא אני, המפונק שהגיע מבלגיה. הבנתי שקייטנה לא תהיה לי.

אנחנו מתקבלים לאזור. בתים ישנים ואכולים מבצבים משני צידי הכביש. משפחות שלמות מוכרות את מכולתן על אם הדרכים, בעיקר בנות ואננס. אנחנו רוכשים כמה מהם לשבת. ליד המתחם כבר מחכה לנו ר' אלעזר העניך, וגם ר' יצחק יעקב מלכא. מלכא הקים למעשה את המקום. לאורך חשבת אשמע את סיפור חייו האישי והכואב ואשתדל לא לבכות בשבת. אבל בינתיים הוא פה, מקבל אותנו בחיכוך הרחב ומזמין אותנו להיכנס. "אין עדיין מים, אבל יהיה בסדר בעזרת השם", הוא מבטיח.

לא נוקקתי למחשבה רבה כדי להגיע למסקנה עמוקה על אודות מצבו החומרי של המקום. הוא לא היה מרנין כלל וכלל. החדר המיוחד שהוענק לי היה דל ריהוט. הכי פשוט שיט. מיטה ושולחן וכוננית קטנה שמישהו שכח עליה את אחד מספריו של הלבנץ. החום היה קשה מנשוא. בגואטמלה אין חורף. לאחר כמה דקות הגיע מלכא ובידו מאוורר מיוחד שרכש לכבודנו. "המאוורר לא ממש מקרר", הסביר, "אבל לפחות ביכולתו לגרש את היתושים". רק זה היה חסר לי. אני כבר מלומד מלחמה עם יתושים בלגיים, אבל את הגואטמליים אני לא מכיר בכלל.

קידוש עם הפורשים

אין עוד הרבה זמן עד לכניסת השבת. מזל שטבלתי כבר במקווה בסיטי. הנהר הסמוך לא מתאים לי בכלל. במבנה צמוד שוכן בית המדרש

**יוצאי הנה אים
מכירים את רוב
הניגונים שכולנו
מכירים. המוזיקה
היחידה שהם הורשו
להאזין לה הייתה של
החתונות שהתקיימו
בתוך המתחם**

בית כנסת לכל דבר. מעריב של מוצאי שבת
בימינו שנת חדא

בחור צעיר ותוסס. יואלי מרקוס על רקע
מתחם לב טהור

אין לו אפילו קפוטא משלו. החלאט הירושלמי הוא ירושה מימיו בלב טהור. הוא מראה לי סימן קריעה בדש העליון של הקפוטא. הקריעה בוצעה בטקס חרם מעליב שנערך לו כאשר העז לבקר במעוזם של המורדים. כשחזר נערך לו טקס השפלה: הושיבו אותו על הרצפה, ירקו בפניו וקרעו קריעה בבגדו. כשאביו של שלום שכנא היה מגיע לבקר אותו ומביא לו מתנות, היו הילדים נעמדים בשורה כדי לצעוק לו קריאות שייגען, ואת המתנות היו שורפים במדורה גדולה בחצר החיידה. למען ישמעו וייראו.

את שאר המקומות מאיישים ר' יצחק יעקב מלכא ובניו המתוקים. לאט לאט אני מתוודע לסיפור הארוך, הכואב והמייסר שלו. השורה התחתונה והכואבת היא שהוא כבר תקוע פה יותר משנה ואין לו לאן ללכת. אבל כעת הוא פה, וכן מיוחד של שבת נסוך על פניו. אנחנו מקדשים על היין ומברכים על החלות שהרבנית אפתה. כאן עושים הכל לבד. לבד-לבד. אין לקנות כלום ואין להשיג כלום. אבל הכל בטוב טעם. הדגים הם פילה טונה. סלמון עדיין בגדר בל ייראה. אלה היו התקנות בלב טהור, וגם בכנישתא חדא, כך למדתי, לא מיהרו להתנער מכל דבר. זה אורך זמן.

"זו החוכמה של המקום הזה", מסביר לי כמה פעמים מלכא את סוד ההצלחה. "אנשים שגדלו כל חייהם בלב טהור אינם מסוגלים בתוך יום לשנות את אורחות חייהם. גם אם פיזית הם כבר נמצאים מחוץ לכת, עדיין חלקים גדולים מהמוח שלהם נמצאים שם", הוא מסביר. עד היום, הוא מגלה לי, בנות משפחתו עוד נשארו עם הבגדים של לב טהור. "תהליך העזיבה הוא תהליך איטי, כואב ומייסר, שחורץ חריצים ותלמים עמוקים בנשמה של כל אחד מאיתנו", הוא מתאר בגילוי לב. "זה להשליך מאיתך אמונות שלמות שהאביסו אותך בהן שנים על גבי שנים".

הזמנה לילית להנהלה

אנחנו שרים. כלומר, מנסים לשיר. יוצאי הכת אינם מכירים את רוב הניגונים שכולנו מכירים. מעולם לא ניתנה להם האפשרות להאזין למוזיקה מכל סוג שהוא. המוזיקה היחידה שהם הורשו להאזין לה הייתה של החתונות שהתקיימו בתוך המתחם. עבורם זה גם הזמן לשחזר לאוזניים זרות את החוויות הנוראיות של כל השנים ההן. הם מנסים לתת לי להבין, ככל שאפשר להבין, שהם חיו בעולם של ניתוק וחוסר ידע משווע.

ר' יצחק יעקב הוא בן למשפחת מלכא, אחת המשפחות המייסדות של הכת. חלקן כבר נמלטו משם וחלקן שינו את השם לקעניג. את רוב שנות חייו הוא בילה שם. רק הסיפור הבלתי נתפס שלי יכול למלא ספר שלם. הוא היה תמיד החברה'מן של החבורה, ולכן גם הואשם לא אחת באחת ההאשמות הכבדות ביותר שאפשר היה

המאוחר שדווקא מפתיע אותי לטובה. הריהוט מהודר, ספרים ממלאים את ארון הספרים והוא נראה כבית כנסת לכל דבר. לאט לאט מתאספים החברים, והעניינים שלי מתעגלות ומתרחבות לסירוגין. בשבת אזכה להכיר אותם היטב ולשמוע לראשונה פרקים חבויים מתוך מעמקי הנפשות הפצועות שלהם, אבל כעת כל זה נראה לי מוזר.

בחורים צעירים עם סימני זקן מוקדמים מתהלכים בגרביים לבנות כמעשה אברכים. הם חבושים במגבעות רחבות תיתורה ולא בשטריימל כמקובל. הנה בחור צעיר שמתהלך בקפוטא ירושלמית. לידו אברך מבוגר למדי, חסר שטריימל. והנה מלכא מגיע עם הילדים המתוקים שלו, שלבשים בקסקט ובקפוטא ונראים כמו ילדי השטייטל של פעם. שטריימל הוא מוצר אסור במתחם הכת. הוא מודרני מדי עבורם. את השטריימל המסורתי מחליף סודרא, כינוי לתרבוש העטוף בצעיף, ואת הקפוטא מחליף הלבוש המיוחד שמכונה בגדי ישע.

אל התיבה ניגש ר' יואלי, האברך שזה עתה הצליח לחלץ את רעייתו, ופותח בקפיטל של 'הודו להשם כי טוב', בניגון מרגש של הודאה פנימית סוחפת שכמותה לא שמעתי מעודי. לאחר התפילה שנמשכת ארוכות ובקולות רמים, אנחנו מתיישבים לסעודת השבת. הבנתי שאת סעודת ליל שבת אנחנו נאכל בבית הכנסת עם משפחתו של ר' יצחק יעקב. הוא המארח שלנו הלילה.

סביב השולחן יושבים ליציד ר' יואלי, האחים אליהו ור' מרדכי, ור' אברהם, גר צדק שהצטרף לכת ועזב אותה עם בני משפחתו וחתנו. כמו כן יש לנו העונג להסב עם ישראל, הבן של הגר, קטין נטוי בן ארבע עשרה שאשתו עדיין בתוך הכת.

איתנו יושב גם שלום שכנא, בחור צעיר וחביב שלא מפסיק לחייך, אך החיוכים לא מסתירים את הסיפור הקשה שלו. למזלו אותו לא חיתנו בגלל שחשדו בו מזמן בהרהורי כפירה בכת. שלום שכנא נזרק בליל הושענא רבא האחרון ממתחם הכת עם מי שיושב כעת לידו, יצחק. כל הלילה של ליל הושענא רבא האחרון לא אמרו תהילים ולא משהו אחר, רק הקשיבו לנאומים נלהבים של המנהיג נחמן מתוך בית הסוהר בארצות הברית, שבסיומם, לקראת הבוקר, גורשו השניים.

יצחק, כמו רבים מחבריו בני גילו, הוא אברך-בחור בן חמש עשרה שהותיר אחריו אישה ובת בשבי הכת. אשתו הקטינה, עם בתה, נמצאות כרגע במתקן הממשלתי. את יצחק חיתנו בהליך חירום מזורז, רגע לפני שרוב חברי הכת יצאו לגלות ברחבי אירופה לפי צו המנהיג, מחשש שמא לא ירצה לחזור. את המשכון - האישה החדשה - השאירו בתור עירבון בגואטמלה. הוא אומר לי שנפשו יוצאת מגעגועים אל הבת שלו. נפשי יוצאת אליו, הלוואי שהייתי יכול לעזור לו.

שלום שכנא עדיין מתהלך בלבוש של הכת.

דלה בחומר אך עשירה ברוח. דוד דמן מבדיל על הכוס כששולחם שכנא מחזיק את הער

**הבעיה העיקרית של
שבווי הכת הייתה
התודעה המניית
שלום, שטופחה
והאבטה בשיעוריות
נול מיני עקטיקות
שלא היו מביישות
את הצפון קוריאנים**

היו צריכים לכתוב והם נוצלו כדי לפגוע בשלום הבית או בקשר שבין הילדים להוריהם, ושוה של מניפולציות רגשיות שנועדו להשיג מטרות מעוותות ונוראיות."

אף אחד, כמובן מעבר להנהלה המושחתת, לא היה מעל החוק. שלום שכנא מספר שהמלמד שלו בחיידר נענש איתו. המלמד הגיע מאוחר וגזר עליו לעמוד בפינה מושפל עם התלמידים שהגיעו גם הם מאוחר. לא שלמדו שם גדולות ונצורות. לפי השיטה החינוכית של לב טהור יש ללמוד תורה, לאחר מכן נביאים וכתובים ורק לאחר מכן משניות, ואולי אז מעט גמרא.

בלב טהור אנשים בגיל עשרים עוד לא יודעים מאיזה צד לפתוח גמרא. חלק נרחב מהזמן נועד בכלל להגות בספריו של הלב טהור, שהם כולם ערבוב מזור וחסר קשר של טקסטים קבליים וציטוטים מציטוטים שונים, שכולם נועדו להוכיח שהוא-הוא הצדיק הגדול של הדור הזה ובו יש לדבוק בלי לשאול שאלות. על כל חבר לשקד על ספריו בסדר חודשי מסוים, לחזור עליהם שוב ושוב, ולמלא דף משימות קפדני ומפוקח שייצג את ההתקדמות בלימוד.

הם מספרים לי על אחד שהואשם בעבירה חמורה למד: הוא רכש לו ש"ס עצמאי משלו. בהנהלה רתחו. הייתכן שאדם יחליט לעצמו מה ללמוד? הוא דווקא יצא די בול. לא נמרה עליו גלות או פרישות או אפילו מלקות. פשוט נגזר עליו להעביר את הש"ס מיידית לאוצר הספרים

בחזרה לסיפור שלו: "אנחנו מגיעים להנהלה באישון לילה. כמובן שנותנים לנו לחכות שעה בחוץ, כדי שיהיה לנו זמן להתבונן ולהתכונן לקראת המעמד המכונן. בפנים אנחנו מקבלים את ההאשמה בפנים: אנחנו מודרניים מדי. אנחנו יותר מדי בעלבתיש, אנחנו זקוקים בדחיפות ל'תיקון'. 'מה ה'תיקון' שלנו?' אנחנו מתעניינים בדאגה.

"פשוט מאוד, מגיעה התשובה שהייתה מוכנה מראש. 'אתם חייבים עכשיו, לא מחו, עכשיו, ללכת אל ביתו של הריש מתיבתא משה יוסף רוזנר, ולהציע לו את האוהל המשופץ שלכם'.

"זה בדיוק מה שעשינו. כבר למחרת היה הבית בידי ואנחנו עברנו אל אוהל מוזנח אחר."

קומוניזם דקדושה

"זו הייתה שיטה שנועדה להרוס ולדכא את יצר הקיום העצמי", הוא מתאר. "שום דבר לא שייך לך. הבית - לא שלך. בני המשפחה הקרובים ביותר - הם לא שלך. הילדים שלך - אינם שלך. וכמובן שהרכוש לא שלך. היה אסור להחזיק כסף פרטי. הם כינו את זה 'קומוניזם דקדושה'. את השיטה המרושעת הם תחזקו בקנאות דרך מנגנון חסר רחמים שכלל שיטות סדיסטיות שאין לתאר. מכתבי ידיו שחברים

להעלות על הדעת בלב טהור: בעלבת'יש, כלומר, התנהגות בעלבתית, מעשה בעל בית. בלב טהור זה היה הקוד האולטימטיבי שבגללו אפשר היה לגזור על אדם את העונשים החמורים ביותר.

מלכא מספר: "פעם הרחבתי את הבודקה שלי. כל הבית היה אוהל מוקף ביריעות פלסטיק, אבל אני הרחבתי אותו עוד קצת, ואפילו, שומו שמיים, החלקתי את הרצפה הבוצית במעט בטון. מרצפות הס מלהזכיר. יום אחד אני מקבל הזמנה להנהלה. הזמנה כזו גורמת לכל חבר בכת להחסיר פעימה, היא למעשה אימתו של כל חבר בלב טהור."

לפני שאני חוזר לסיפור שלו, הנה כמה מילים על המילה המפחידה ביותר שעדיין מפחידה אנשים שכבר מזמן עזבו את לב טהור: הנהלה. הכוונה לקבוצה של חדלי אישים, חלקם בגיל עשרים, שניהנו כמוציאים לפועל של רוב מעשי האכזריות הנוראיים. הם החליטו על דעת עצמם על ה'תיקונים' שמוטלים על ראשי ה'חוטאים'. הם עמדו מאחורי הגזרות הקשות והכללים הבלתי אנושיים, והם אלו שמשכו בחוטים שגזלו את שארית חירותם של אנשי הכת. הם הסיתו איש ברעהו, איש באחיו, בעל באשתו וילדים בהוריהם. שניים מהם, אולי הרדיקליים בהם, יעקב נחום ויינגרטן וחיים צבי מלכא, כלואים כעת בבית הסוהה. ויינגרטן כלוא כמה שנים בארצות הברית, בעוד מלכא נעצר רק לאחרונה בנאטמלה.

של בית המדרש.

בין המרק לבשר מתאר לנו מלכא כיצד הוא ואשתו הוזמנו פעם להנהלה שהציגה בפניהם עשרות מכתבים שכתבו נגדם חברים מלב טהור. כמובן שכל המכתבים הוצאו מחס בכפייה, כשמלכא קיבל במתנה מחוץ לכת עולת תאומים משומשת, הוא הוזמן עד מהרה להנהלה כדי לקבל נזיפה על שהוא הולך ר' מתמדרן' לו. הוא התבקש להעביר מייד את העולה לידיו של משפחה אחרת, כמובן אחת שמקורבת להנהלה. מלכא עצמו עזב את הכת סופית לאחר תקופת החלבטות ארוכה, באותו יום שבו הודיעו לו שהוא מוזמן לאירוסין של הבת שלו בת השנים עשרה שנועדו לאותו ערב עם חתן שהנהלה שידכה לה. כשניסה להביע התנגדות, נערו בו "אתה מעז להתנגד להחלטות של ההנהלה?" אנחנו אפילו אוסרים לך לבוא לתנאים. תורשה לבוא רק מאוחר יותר, לריקודים", בשעתיים שנותרו לו הוא ארז את ילדיו וברח משם לצד השני של הרחוב.

הבשר שאנחנו אוכלים הוא בשר בקר טרי שנשחט השבוע על ידי שוחט מיוחד שהובא למקום. אוכל לא חסר, אבל אם לומר את האמת, החשק לאכול ממני והלאה. הסיפורים המוזעזעים והתיאורים הבילתי נתפסים שנשפכים כאן כמים - לא ממש מיעודים את היצר הגוסטרוומי שלי.

סעודה אצל הלברנץ

בבוקר, כשאני מגיע לבית הכנסת, הוא עוד ריק. בכניסתי חדר מתפללים מאוחר בשבת בבוקר. היחיד שישב שם היה אברהם גר הצדק.

**הלב שלי דומק
מהתרגשות וזמח
ביחד. אני לא יודע
מה בדיוק הצפה לי
שם. איזה סת אנשים
אפסו? מה אומר להם?
מה אשתע מהם?**

הוא יושב ולומד בלהט מנגרת הארטסקרול שלו המחורגמת לספרדית. מאוחר יותר אני שומע שזו הייתה אחת העבירות הראשונות שלו שבגללן נאלץ לעזוב: הוא העז לקנות ש"ס מתורגם משל.

לרוע מזלו הוא הצטרף ליהדות היחידה שאותה הוא הכיר הקריב עבודה את חייו ואת מקצועו, אבל כעת הוא מנסה לנשש את הדרך שלו החוצה. העתיד שלו עדיין לוט בערפל כבד. אין לו דרכון של מדינה אחרת כדי להגר מוגאטמלה, אבל הוא מלא שמחה. מלא תקווה, עובד את השם בכל נפשו ומאודו ושמח בשטריימל המרופט שהצליח להשיג.

את קריאת התורה אנחנו שומעים מתוך קריאה בחומשים המיוחדים שעוד שייכים ללב טהור. בשונה מהחומשים המוכרים לנו, הם לא מחולקים בחלוקת הפרשיות המוכרת לנו, אלא בחלוקה חדשה שעליה החליט שלמה הלברנץ, שבה כל פרשת שבוע מתחילה בפרשה רעיונית חדשה. בהקדמה מצוין לשבח הרעיון הנפלא שנועד "לעקור את חלוקת הפרשיות המופקעת של הדורות הקודמים", וכמובן יש תודות ל"האברך הנפלא והדגול ספרא רבא הרב יואל מרקוס שעזר וסייע".

ר' יואל מרקוס מיוענע היה אחד מסופרי המלך של הלברנץ. הוא שסייע לו לכתוב חלק גדול מספריו, והוא אף שימש ככותב התורות שלו. כיום, לאור היכרותו רב השנים עם אחורי הקלעים של המקום הזה, הוא משמש כאחד מהדוברים הראשיים נגדם. הוא עצמו מנהל בימים אלו מאבק הרואי לחלץ את ארבעת ילדיו שנמצאים שם עם אימם, בתו של יואל גולדמן, דוברת הראשי של לב טהור.

את סעודת הצהריים של השבת אנחנו אוכלים עם ר' יואל העניך הלברנץ, בנו של שלמה. הוא מארח אותנו הפעם גם כן בהיכל בית המדרש. את החלות ואת המאכלים הטעימים אפתה והכינה עקרת ביתו. ר' יואל העניך הוא אברך נעים הליכות. הוא עוד נולד במונסי והצליח להכיר את העולם הגדול לפני שהוא נכלא בגטאות של מקסיקו וגואטמלה תחת אביו.

כל עוד אביו היה חי הצליח ר' יואל העניך איכשהו לגשר על הספקות והלבטים שצצו במוחו לא אחת. אבל מאז שאחיו נחמן נטל את מושכות ההנהגה והקיצוניות עלתה לרמה של טירוף בלתי נתפס, חיפש ר' יואל העניך כל הזמן את הדרך החוצה. גם הסיפור האישי שלו, כמו סיפורם של יושבי השולחן, יכול לפרנס סדרת כתבות שלמה. בסופו של דבר הוא מצא את עצמו כאן, מנסה עם ר' יצחק יעקב מלכא לנהל את מקום המפלט הזה ולהציל דרכו את אלו שמחפשים לצאת מאפלה לאורה. יותר משבעים נפשות כבר עברו בתחנה הזאת בדרכם אל החופש ועודו היר נטויה.

ר' יואל העניך הוא לא רק הבן של והאח של, אלא הוא גם חתנו של משה יוסף רוזנר, המנהיג במועיל של הכת כיום ולכן הוא גם

ניסו של אליהו הצעיר בן השבע עשרה שיושב יחד איתנו. בכלל, כדי להבין את הסתעפות השושלות של המשפחות שמרכיבות את הכת, יש עדיפות למי שלמד פעם את מסכת יבמות והצליח להבין את החיבורים ההזויים והבלתי אפשריים בין ענפי המשפחות.

חיי רעב בגטו

כל מי שיושב כאן מתאר את התיקונים המרושעים שנאלץ לספוג. לא אחת נאסר על הגברים לישון בבתיהם. על חלקם נגזרו גזרות גלות של שנים ברחבי העולם. חלקם נאלצו לא אחת לישון בקרון טחוב על הרצפה חודשים ארוכים, רחוק מהבית.

היו כאלה שגזר עליהם לא להתקרב לבית שלהם מלבד בשבתות. הבעיה הייתה שגם בשבת לא היה להם זמן להיות בבית, שכן רוב הזמן עבר עליהם בבית הכנסת. התפילות הארוכות ולאחר מכן הטישים שבהם היו חייבים כולם להשתתף בלי שום יוצא מהכלל, נמשכו כמעט עד אור הבוקר, ובכל אותו זמן הריש מתיבתא היה מדבר ומדבר ומפליג בדברי הבל ורעות רוח והמשתתפים נאלצים לעמוד על רגליהם ולהקשיב לו. כל התנהגות אחרת התפרשה מייד כחוצפה וגררה עונשים כבדים מנשוא.

היה אחד, מספרים לי, שהתבקש לשמש כמלמד בחיידר הקהילתי. משסירב, נגזר עליו העונש הבא: שלחו אותו לנלות שנה שלמה לארצות הברית. בנלות נגזר עליו לאסוף כסף ללב טהור, נאסר עליו להתפלל בבתי כנסת, כי אם בבית כנסת אחד ויחיד. איתו שלחו עוד מישהו שתפקידו היה לפקח עליו ולדווח להנהלה אם הוא מנסה להפר את הכללים.

למה אף אחד לא עזב? אני שואל שוב ושוב והשאלה נשארת תלויה בחלל.

קודם כל, הם מסבירים, זה היה קשה מאוד טכנית. אי אפשר היה לצאת משטח המתחם בלי מכתב רשות מהנהלה. ושנית, התודעה הפסיכולוגית העמוקה שאמרה כי החיים מחוץ לחבורה הם גיהנום אחד מתמשך, הייתה מושרשת עמוק בלב שלהם, מה גם שאף אחד לא העז להביע עמדות עצמאיות.

"אתה רוצה להבין עד היכן הגיעו הדברים?" שואל אותי מרקוס, "אספר לך סיפור אישי:

"זה היה בסופו של יום כיפור בבית הכנסת שבמתחם הכת. השעה כבר קרובה לחצות הלילה, שעות לאחר צאת הצום, ועדיין התפילה נמשכת ואנחנו ממשיכים את הצום. לא שלאחר התפילה היה הרבה מה לאכול, הרי ממילא כמעט לא אכלו כלום. אבל הייתי חלש נורא. עשיתי את הדרך ליציאה מבית הכנסת. רציתי לקפוץ הביתה, לערוך הבדלה ולשבור את הצום. ליד הדלת עומד אחד מחברי ההנהלה, מבחין בכוונתי והוא אומר לי: 'תשמע, מצידי אין בעיה. אתה יכול ללכת הביתה. אבל דע לך, שאם אתה עושה את הצעד הזה, אתה עשוי להיפלט

מצילים את יהדותם. ר' מרדכי רומפלר בשיעור תורני בישיבתא חדא'

**זו תחילה דריגת הרגל
הראשונה שלו במעון
של חתונדים, צעד
שבעיני יוצאי לב
טהור הוא גרוע כהרגה
מהשמדיות. גם מי
שעוזב את הכת לא
אזר אומץ לבקר שם**

ברחבי העולם החרדי.
מאיפה הכסף?

"מי אמר שיש כסף?" מתבדח ר' יואל העניך בציניות עצובה. אבל זו האמת המרה. העסקנים מממנים חלק מהוצאות המקום, אבל כל השאר מונח על כתפיהם. אין להם פרנסה, אין להם אף מקור הכנסה ואין להם מהיכן לכלכל את חייהם. הם תלויים בתרומות שלא תמיד מגיעות, והן רוב הזמן לא מספיקות. אני כל כך מרחם עליהם.

פלישה למתחם הכת

השבת עוברת עליי בטוב ובנעימים. למרות שאין חלב וגם לא סוכר, אלא רק דבש, והתנאים אינם משהו ושתייה מתוקה הס מלהזכיר, אני חש תחושת התעלות שכמותה לא חשתי זמן רב. השהייה בצל הנשמות המיוסרות האלה מעלה אותי הרבה מעבר לעולם החומרי המובן מאליו שבו אני חי.

אני מתחבר לא רק לנפש המצולקת שלהם, אלא גם לפנימיות המזוקקת של כל אחד מהם, נשמות זכות שנגזר עליהן סבל לא פשוט. הקושי היחיד שלי הוא לעצור את הדמעות. אסור לבכות בשבת, אבל לרוע מזל, איני מצליח להתאפק. בחדרי הצר, בשוכבי על המיטה הישנה מול המאוורר הרעשני שבעיקר מברוח את היתושים, אני בוכה את נשמת. הסיפורים המזועזעים וארשת הפנים הצרובות של כל אחד

לאפות.

מה היה בפסח?

"בפסח", אומר מלכא, "רעבנו למוות. בערב החג קיבלה כל משפחה מעט סבון ומטלית כדי לנקות את הבתים-אוהלים. כשהגיע זמן כניסת החג, נקראו כל הנשים העייפות והיגעויות אל המטבח של בית הכנסת כדי לבשל את סעודת החג, שכללה בעיקר תפוחי אדמה ועוד תפוחי אדמה ומעט סלק. מצות נשקלו בליל הסדר במשקל ובמשורה ובשאר ימי החג כלל לא היו מצות. הרעב היה בלתי נסבל.

"העבודה שלנו כרגע", לוחש לי ר' יואל העניך, "היא לא פשוטה בכלל. בראש וראשונה אנחנו מנסים להציל את היהדות שלהם. כל מי שיוצא משם, רק רוצה להתפרק כאן ועכשיו מהיהדות הקשה והמרה של לב טהור, שאין בה מצוות אלא רק אזהרות ועונשים ו'תיקונים' מסמרי שיער. לאנשים שיצאו משם קשה לקום בבוקר ולהניח תפילין, או אפילו להתפלל. לאט לאט אנחנו מנסים להכיר להם את היהדות האמיתית והיפה שדרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום". ר' יואל העניך עצמו ומשפחתו כבר היה יכולים לעזוב מזמן. יש להם דרכונים אמריקניים ושני הבנים הגדולים כבר לומדים בשיבות גבוהות בארצות הברית. אבל הוא פה עד שאחרון הניצולים יזדקק לעזרתו. קיומה של הקהילה הוא זמני בלבד, והמטרה היא לסיים את המטרה ולהעביר את כולם למקומות מסודרים

מהחבורה. זה היה האיום הכי כבד בעיניי. אתה חושב שהלכתי הביתה? לא ולא. הרי מי רוצה להסתכן ביציאה מהחבורה?"

חיים על קישואים

"החיים", מתאר מרקוס, "היו קשים מנשוא. לא היה מה לאכול. ומה שכן היה, אסרה ההנהלה לאכול. איסורים מאיסורים שונים ומשונים, שאין להם כל יסוד, יצאו כל יום חדשים לבקרים מבית היוצר המפוקפק של ההנהלה. עוף היה אסור, כי הוא מהונדס גנטית. בקר, גם כן מאותה סיבה. סוכר בגלל שמשמנים אותו בשמן טרף. מוצרים תעשייתיים, הס מלהזכיר. כל ההכשרים פסולים, כי כל הרבנים בעולם שייכים לכת הכופרים שלא זכו לאור הגואטמלי הנאצל של לב טהור. כל מה שקשור לפלסטיק נאסר מחמת עוד איזה חשש בלתי שפוי."

אז מה אכלתם?

"ירקות וקישואים, וירקות וקישואים, ואנשים רוז נורא."

מלכא מספר שבשנים האחרונות הוא רזה ביותר מארבעים קילו. הוא מספר שילדים הצמיחו רגליים עקומות, וגם בנות סבלו מתסמינים מדאיגים כתוצאה מחוסר תזונה. ההנהלה נהנתה להתעמר בחברים והציגה גזרות ואיסורים חמורים, תמיד ברגע האחרון, תמיד רגע לפני שבת, כשכבר אין אפשרות לבשל או

שלמה ניהל את הכת בדרך שתלטינית שייטרה ודיכאה את העצמאות הנפשית של חברי הכת. אבל אז כל זה היה עטוף במעטה של משפחות מלוכדת

הגדול ששימש את המשפחות, ומרקוס גם מצביע לנו על ראש הדר, שם נמצא בית הקברות היהודי של לב טהור. יש שם כמה קברים בלבד, אך כל אחד מהם מספר את סיפורה הטרגי של לב טהור. לצד הקבר של שלמה הלבנון, שטבע במקסיקו אך הובא לקבורה כאן, טמונה גם בתו של שלמה, אמה לילדים שנפטרה בגלל היחסות למזון בעל השפעה אלרגית. מרקוס מספר לנו את הסיפור הנוראי, שגובל ברצח, כפי שהוא עצמו היה עד לו. הוא עמד אז ליד האוהל של מנהיג הכת נחמן בשעה שהסיפור התרחש, והיה עד לכל מילה. את הסיפור המחריד אחסון מהקוראים.

מצבה אחרת שייכת ליהודי בשם שלמה לוי. גם הסיפור שלו, כפי שמרקוס מתאר לי אותו, מרעיד את נימי הנשמה. זה היה בחול המועד סוכות. הוא, כמו שאר החברים, נאלץ לשהות בבית הכנסת כל היום, אך התלונן על כאבים וחולשה. "הכל דמיונות", גער בו אחד מהנהלה. "זה הכל בגלל שאתה בעלבת'י, אתה רוצה לעשות חיים ולכן גם אתה מתכנן לפתוח מאפייה כדי להתעשר". מרקוס מציין שלגודל האבסורד דווקא ההנהלה היא שביקשה ממנו לפתוח אותה. כך או כך, לאחר יומיים הוא כבר היה שרוי בעולם שכולו טוב וטהור באמת. גם הוא שם, טמון בראש הדר. אנדרטת נצח לזכר הרוח האין סופי של לב טהור.

שייגעץ, צא מכאן

רק לקראת ליל ראשון אנחנו שבים העירה. כולנו, כל אחד מאיתנו, עמוסים ברגשות עזים. חלל הרכב הקטן ששכרתי היה עמוס בביל של מועקות, מחשבות וסייטים קטנים. עם זאת

רק כשאנחנו מתהלכים בבית ששימש את מלכא עם משפחה שותפה, אם אפשר בכלל לכוון אותו בית.

אל מול הזוועה

אין לי מילים לתאר את גודל הזוועה. בית עזוב, מוזנח, שכולל חדר מרכזי אחד ולידו עוד חדר אחד בלבד, חדר נוחיות מצחין אחד ויחיד שימש את מלכא ואת שמונת ילדיו, לצד משפחה מרובת ילדים נוספת. כולם השתמשו באותו תא נוחיות נוראי, ומלבד זאת הילדים וגם ההורים ישנים על דרגשים מאולתרים.

איפה המטבח? התעניינתי, ומלכא מגחך. כלומר, כמעט בוכה. הוא מוביל אותנו החוצה אל החצר. הוא מצביע על כיור חרס שבור למחצה. "זה היה המטבח שלנו", הוא אומר ולא מוסיף. זו עוד הייתה תקופת תור הזהב של התנאים המשופרים בלב טהור. בתקופת בבל היו למיעוט מזהיר מחברי הכת בתים של ממש, והרוב התגוררו באוהלים שאינם אלא עמודים מצופים ביריעות פלסטיק. להנהלה ולעושי דברה היו קרוונים ממוזגים. מנגד, בהוצל, שעוד מעט נבקר בו, היה גרוע הרבה יותר. רוב המשפחות התמקמו במחסן ענק ששכן במרכז המתחם, שהופרד, כביכול, בהפרדה עלובה, ושוכנו בו עשרות משפחות, ללא צל של פרטיות, שלא לדבר על גודל הצניעות הבסיסיים ביותר, ללא חדרי נוחיות וחדרי אמבטיה. שורה של תאי שירותים עלובים שמוקמו לא הרחק, הייתה המענה השרירותי והאכזרי לצורכיהם של חברי הכת.

לא הייתה שם בין כותלי הכת לא גשמיות ולא רוחניות. החיים של חברי הכת היו אומללים, עלובים, אפופי גזרות ועונשים, לצד חיי עריצות וסבל אין סופיים. הם הצטופפו כולם תחת השוט הפיזי והנפשי של הנהלה מרושעת ונעדרת טיפת רחמים. כבוונה, מפאת האופי החגיגי והחרדי של העיתון, דילגנו על עשרות מעשי זוועה נוראיים, איסורי תורה חמורים, פגיעות מהחמורות שישנן, לכאורה ולפי החשד, שפורשים מספרים לי עליהם באימה.

אנחנו עוזבים את המקום לטובת המעבר אל הוצל, והנה אנחנו פוגשים במשפחה שלמה על כל צאצאיה באה מהנהר הסמוך שמחה וטובת לב. זה עתה סיימו לכבס בו את הבגדים שלהם. הנהרות האלו, שמסתעפים ומשכים דרך צוקי ההר, משמשים את התושבים. בעבר הם גם היו מקור המים של לב טהור. חלקים מהם משמשים היום את חברי כנישתא חדא לטבילה כשרה.

בהוצל אנחנו פוגשים בשער נעול. מרקוס מנסה לפתוח, אליהו מנסה גם הוא את כוחו, אבל את פנינו מקדמים שני צעירים שהופקדו לשמור על המקום השומם. הם מזעיקים מייד את הבוס שלהם שמגיע בהול ברכב המיושן שלו. אבל אין צורך להיכנס, אנחנו רואים את הכל מעבר לחומה. אנחנו רואים היטב את המחסן

מהם, מייסרים את נשמתו בשוטים.

למחרת אנחנו מחליטים לצאת לבקר במתחם לב טהור עצמו. לפני כן, כמה מילות התמצאות: המתחם הראשוני של לב טהור שכן במעלה ההר מעלינו. זה היה המקום העיקרי ששימש את הכת בימיה בגואטמלה. שמו היה בבל, וכך הוא מכונה בקרב יוצאי הכת עד עצם היום הזה.

למנהיג הכת הלבנון המנוח הייתה חולשה מיוחדת לכל מה שקשור לבלב. "משם תבוא הגאולה", אמר תמיד, וכולם מבינים שהוא שויביל אותה. בשלב מסוים עזבו אנשי הכת את המקום והצטוו להתפזר לכל מיני מקומות בעלי אוריינטציה מוסלמית באירופה.

ר' יצחק יעקב ור' יואל העניין מספרים לי ארוכות על התלאות שהיו מנת חלקם במסעות הבלתי נגמרים האלה. הם ביקרו בחמישים מדינות, התגלגלו ממקום למקום בתנאים קשים, בלי הנשים כמובן, רק בגלל שנחמן הלבנון החליט שאם הגלות הזאת תתבצע ואם אנשיו ישהו בראש השנה בכורדיסטאן - המשיח יבוא מייד. באותה עת הוזנח המתחם של בבל, המשכנתה לא שולמה והבנק מימש את השעבוד שלו.

כשחזרו מהמסע המפרך הם התמקמו במקום חדש, לא הרחק ממול, והשם שניתן לו, שוב בהשראה בבילית מוזרה, היה 'עיר בבל הוצל דבנימין', או 'יריעות שלמה', על שם המנהיג שלמה, שטבע קודם לכן בנהר במקסיקו בנסיבות מוזרות שלא הובהרו כל צורכן עד לעצם היום הזה. גם השם שהפורשים העניקו לעצמם: כנישתא חדא נבחר בעקבות ההקשר הבבלי שלו.

אנחנו הולכים לבלב. מרקוס איתנו וגם אליהו, למרות שמאוד קשה לו. נראה שהוא מצוי בסערת רגשות בלתי רגילה. "שם", הוא מצביע על המקום המקולל ההוא, "התחתנתי שבוע לאחר בר המצווה". שם הוא בילה את רוב שנות ילדותו. גם היום, יותר מחצי שנה לאחר שברח משם, החזרה הראשונית שלו אל המקום הזה מטלטלת אותו טלטלה רגשית קשה מאין כמוה. הוא בוכה וצוחק חליפות. עיניו ניצצות וכבות לסירוגין. אני מבט בו ואני רוצה לבכות יחד איתו. רק הקב"ה יודע את טיבו של החלום המבועת שמתנגן כעת בראשו. זיכרונות ילדות טראומטיים שחותרים בבשר החי ומעורב בהם כל מה שעקום ומעוות ולא תקין. אחיו הגדול ר' מרדכי נמצא כל העת לידו, אוהו בידו כפי הצורך ועוטף אותו ממושכות באהבה אין קץ.

מלכא ועוד כמה מיוצאי הכת מצטרפים אלינו. ברחוב הראשי המוביל לסמטה שממנה עולים אל בבל, אנחנו עוצרים ליד הבית ששימש את מלכא בשלב מסוים. כשנגיע למעלה ההר, למתחם ששימש את לב טהור, כבר לא נראה מאומה. האוהלים, הקרוונים, הכל נלקח בידי הבנק. כל מה שנשאר הוא קיר המזרח של מה ששימש כבית הכנסת. אבל את הסיפור המזוועי של תנאי המגורים של חברי הכת אנחנו קולטים

מכלט מעבר לרחוב. תמונה פטרמיית של מתחם 'כנישתא חדא'

**היו לא מעט חומרות
ואיסורים חוזרים,
בעיקר איסור גורף על
אכילת עוף וציצים,
אבל נחונן לא בהיקף
המרושע של השנים
האחרונות, כשנחמון
נסל את ההנהגה**

פוזן הכין היטב את הקרקע מבעוד מעוד. יום לפני כן הוא יצר קשר עם האימהות הנמצאות במאהל המחאה והצליח לחלץ מהן הסכמה לשיתוף פעולה בכל מה שנוגע להאכלת הילדים. הטריק מצליח. הילדים מדברים עם אימותיהם. כל אחד מבקש בתורו את מכשיר הטלפון כדי לזכות לשוחח עם אמא, למרות המחאות הקולניות של אנשי השמירה שלא אוהבים את הרעיון הזה. מפלס החשדות יורד פלאים. כעת הם רק מנסים לברר למה הפאות של פוזן נחות על אחורי אוזניו ולא מסולסלות כלפי מטה. לא עוזר לו מאומה, פוזן נאלץ להוריד את הפאות כדי להצליח להמשיך לטוות את הקשר.

"מגיעים לכאן אנשים שרוצים להוציא אותנו לשמד", מתלוננים הילדים, אבל פוזן מתעקש שהוא לא רוצה לדעת על כך. הוא רק רוצה להביא להם אוכל. ואז הם נשברים ומתחילים לבכות: "אין לנו אוכל. עוד לא אכלנו ארוחת בוקר. אנחנו רוצים אוכל. רוצים אוכל!" הרשויות דווקא ניסו לסדר להם אוכל בהכשרים הכי מהודרים, אבל ההוראות שקיבלו הילדים מראשי הכת היו להתנזר מהם, ואף חס ושלום, למסור את הנפש אם משהו רוצה להוציא אותם לשמד.

"אבל מי הוא?" הם לא נרגעים ומצביעים לעברי. "הוא העוזר שלי", מרגיע אותם פוזן בקול הבריטון הכובש שלו. "אז מה אתם רוצים

מציג את עצמי כעוזרו וכך מאושרת כניסתנו. שיערים נפתחים עבורנו בזה אחר זה. שוטרים שלוחשים לתוך אוזניות מפנים עבורנו את כל המחסומים. בסופו של תהליך אנחנו ניצבים בפני מחזה מבעית ומטלטל כאחד. מאחורי דלת סורגים נוקשה מציצים ראשים של ילדים קטנים, פנים מסוגפות, עיניים קטנות ומפוחדות, מפלבלות באימה. הקטינות מכוסות מכף רגל ועד ראש ואת המחאות שלהן הן זועקות מבעד לצעיף שמכסה את פניהן. הזוועה שכל העולם מדבר עליה ניבטת כעת למול עיני הנדהמות במלוא עוצמתה.

אנחנו מתקרבים אליהם ונתקלים במטר של שאגות: "שייגעני! שייגעני! תעזבו!" הם משליכים עלינו חפצים. פוזן לא מתרגש. "למה אתם צועקים עליי?" הוא שואל בטון הכי רגוע שאפשר לגייס. "כי אתם רוצים להוציא אותנו מהחבורה!" נשמעת התשובה המתואמת. "מה זה חבורה?" מיתמם פוזן. "אני יהודי פשוט מניו יורק", הוא אומר להם. "אמרו לי שיש פה ילדים יהודים שאין להם מה לאכול ואני רוצה לעזור להם". הילדים מביטים בו בחוסר אמון. פוזן שולף את המכשיר הסלולרי שלו ומקיש בו מספר כלשהו. "אתם רוצים לדבר עם האימהות שלכם ולראות שאני לא משקר לכם?" הוא שואל.

"כן, כן!" הם קופצים מייד על המציאה. הם כנראה לא דיברו עם ההורים שלהם חודשים.

מפעפעת בתוכנו תקווה גדולה. לפני שנה אף אחד לא תיאר לעצמו שאלה יהיו פני הדברים ושסופה של הכת ייראה אי פעם באופק.

למחרת בצהריים, בצירוף מקרים מרתק של השגחה עליונה, אני מוצא את עצמי בתוך מתקן הילדים בגואטמלה סיטי. שמירה הדוקה מתקיימת על המתחם. אנחנו עוברים שער אחר שער, כולם מוקפים במשמר חמוש מכף רגל ועד ראש. מפה לשם אני מצליח להצטרף כאחד מהמשלחת שעשויה להיפגש בתוככי המתחם. את הפגישה מוביל הרב יהושע הכט, מומחה חרדי לענייני כיתות, עם מנהלת בכירה בשירותי הרווחה הגואטמליים. זהו מפגש פסגה נדיר שבו משתתפים גם ר' יחיאל רוזנר ממונס, שמרכז את המאבק בכת זה שנים, בעיקר בכל מה שקשור לבני משפחת רוזנר הנמצאים שם, וגם אורח מיוחד: הרב שמעון פוזן, חסיד סאטמר נעים הליכות ובעל לב רחב שמתמחה בהזנה סיטונאית. מצפים ממנו לתת מענה הולם לצורכי ההזנה המיוחדים והכשרים של הקטינים השוהים במתקן.

הפגישה נמשכת שעה ארוכה והיא מרתקת עד מאוד. הרב הכט מפעיל את כל יכולותיו כדי להסביר את העיוות המוסרי שבו גדלו הקטינים, כביכול בשם היהדות, ומנסה להדריך את הנציגים הממשלתיים לטפל בהם ביעילות מרבית. זו שיחה מאוד עניינית. לאחריה מבקש פוזן להיפגש עם הילדים עצמם. עד מהרה אני

שליבו יוצא אליה כל רגע ורגע. זו הייתה המתנה הגדולה ביותר שאני יכול להביא לו לאחר השבת המשותפת שלנו. הוא מביט בתמונה ועיניו זולגות דמעות. הוא לא מתכוון לוותר עליה ויחי מה.

יתגדל ויתקדש

לא כל כך מהר אני עוזב את גואטמלה. אני מספיק עור לבקר במאהל של חברי הכת ואף לחטוף מכות ואלימות, שעליהן דיווחתי בכתבה הראשונה בסדרה, שהופיעה במגזין 'משפחה' מייד לאחר הביקור. אבל גם כשאני כבר בבית, וכבר חלפו כמה שבועות מאז הביקור, והכת כבר התפרקה עוד יותר מאז ומשפחות רבות חולצו ממנה, אני לא שוכח את השבת המיוחדת ההיא. הדלת בחומר והעשייה ברוח. האופה בייסורים, אך הנוצצת תקווה ואור גדול.

החוויות מרובות ונוקבות כליות ולב. הן ילוו אותי תמיד, אך אם אצטרך לבחור, לעולם לא אשכח את המחזה הבא, שאני עתיד ליטול עימי לכל ימי חיי.

סעודת שבת בבוקר בכנישתא חדא. לאחר שעה ארוכה שבה החברים מגוללים את נבכי הנפש שלהם היישר אל חלקת האלוקים הפרטית שלנו, מבקש ר' יואל העניך הלבדני לומר כמה מילים.

"אני רוצה לספר לכם סיפור קטן", הוא אומר ומתחיל לספר:

"מספרים על הרבי ה'צמח צדק' מליובאוויטש שנשלח פעם בידי חמוי לאיזו עיירה ברוסיה. הוא נקלע לשם בימים הנוראים ובלית ברירה נאלץ להתפלל שם את התפילות. בית הכנסת המקומי היה שייך לקנטוניסטים בוגרי הצבא האדום, שהשתחררו מהצבא והקימו בה את הבית שלהם.

"לפני התפילה עלה אחד מהם על הבימה, הרים את ידיו למעלה וכה אמר:

"ריבונו של עולם, כלום לא חסר לנו. קצבה ממשלתית - יש. בריאות - יש. ילדים ומשפחה אין לנו כדי להתפלל עליהם. לכן כל מה שאנחנו מבקשים הוא: יתגדל ויתקדש שמיא רבא!

"טייערע אידן", אומר ר' יואל העניך בקול שנשנק מעט, "לרבים מאיתנו אין כלום. לרבים מאיתנו אין עדיין המשפחה הקרובה שלנו. יצאנו לעולם הגדול ממקום קשה מאוד, בלי כלום. בלי פרנסה, בלי עבר, ועם עתיד לוט בערפל. ובכל זאת, בואו נצחק ונתפלל לבורא:

"יתגדל ויתקדש שמיא רבא!" - - -

ר' יואל העניך מתחבק עם גיסו אליהו, שאינו יודע היכן נמצאת אשת נעוריו, ועם יצחק שמתגעגע לבתו התינוקת, ועם ישראל שאשתו שבויה בכת, ועם גר הצדק שאינו יודע להיכן ילך מחוץ, ועם ר' יצחק יעקב שתקוע כאן עם שמונת ילדיו ולא יודע מה ילד יום המחרת, ויחדיו הם בוכים כולם בדמעות של אושר. ■

למה כלאו אותו?

"סאר נאָרנישט און סאר נישט (על לא כלום ומאומה). פשוט שונאים אותנו. כל העולם צוחק על חשתייטל שלנו. רוצים להוציא אותנו לשמה בסוף משיח יבוא רק בשבילנו וכמה יותר כאב ששבילנו בעולם הזה, כך יהיה לנו יותר עולם הבא למעלה".

רוצים להוציא אתכם לשמד?

"כן, בדיוק. רוצים לקחת אותנו לארץ ישראל ולגזור לנו את הפאות".

ספרו לי קצת על חשתייטל שלכם.

"זו היתה מקום כזה יפה. עשינו חיים. והיו לנו שם אפילו כבשים כשרים".

מה זה כבשים כשרים?

"לא מורכבים גנטית. הייתה לנו גם מאפיית מצות. מאפיית של לחם. והרבה זמן למשחקים. והמלמדים, היו לנו חידוד טוב עם מלמדים טובים".

אז הכל סתם שקרים?

"בדיוק. סתם מסירות. סתם חושדים בנו. מעולם לא נתנו לנו אפילו סטירה, נכון?" הם שואלים זה את זה וכולם מאשרים את מה שאימנו אותם לומר מראש. "אלה אנשים שפורשים מהחבורה והם מוסרים אותנו סתם לשלטונות. בשביל לא כלום. כל מכה קטנה שמוציאים אצלנו הם אומרים שזה מכות שנתנו לנו".

מה זה החבורה?

"חבורה הכוונה לשטייטל. הרבי זיכרוננו לברכה ראה שצריך להקים שטייטל, חבורה, לאנשים מיוחדים שרוצים לעבוד את השם. היה לנו כל כך טוב. אכלנו ארוחות בוקר, ערב וצהריים ולא היה חסר לנו כלום.

"הייתה לנו משפחה טובה. אבא טוב, אמא טובה וסתם מציקים לנו לשווא", אומר לנו ילד נמרץ אחד שנראה כראש המדברים. "הגיעו יום אחד ותפסו את כל האימהות והילדים וזרקו אותנו לאוטובוסים כמו שקיות אשפה, כשכל הילדים בוכים".

דקות ארוכות אנחנו עומדים שם ומקשיבים להם. פשוט מקשיבים. אין טעם להתווכח. אין עניין להסביר או את מי לשכנע. הילדים המסכנים האלה, הנשמות השבויות האלה, הואבסו והולעטו ומוחם נשטף מהרגע שבו הם נולדו בתעמולה כוזבת, הזויה ומטורפת. הם נשמעים כמו רובוטים חסרי נשמה שמדקלמים סיסמאות חלולות. הרב הכט אומר שהעצה היחידה היא להוציא אותם מרשות הכת לתקופת זמן קצרה בלבד. הזמן והשכל הישר כבר יעשה את שלו. מהר מאוד הם יגלו באיזה עולם אכזרי ומתועב הם חיו.

את התמונות שאני מצלם ומקליט, אני מעביר בו זמנית למקום מבטחים דיגיטלי. רק חסר לי שאחד מאנשי המשמר יורה לי למחוק את החומר הבלתי יסולא בפז הזה. רק כשאני יוצא משם ופוגש את החברים, אני מבין שהצלחתי לצלם את הדבר היקר מכל. באחת התמונות רואים את התינוקת של יצחק מכנישתא חדא,

שאביא לכם לאכול!"

הם מתחילים למנות רשימה ארוכה ואני, העוזר המיומן, רושם על אתה לחם. אבוקדו. שמן. מלח. ממרח בוטנים. "אבל לא מאמריקה", הם מזכירים, "ההכשרים שם לא טובים". "כמובן, כמובן", מרגיע אותם מוזן.

רוצים לשקד אותנו?

"אתם רוצים לראות את חדר השינה שלנו?" הם מציעים לנו.

"בטח", אנחנו אומרים. הם מובילים אותנו לעבר אולם גדול שמשמש כאולם שינה ענק. מכאן ואילך אנחנו נחיה חאוזן הקשבת שלהם. מוזן בסינה אחת ואני באחרת. שנינו מוקפים בילדים המסכנים ביותר שפגשנו אי פעם, מדקלמים באוזנינו את הסיסמאות הריקות שלימדו אותם לומר, מנסים לשכנע אותנו שהחיים שלהם זוהרים ונוצצים ושהכל עלילות דם של אלו ששונאים את החבורה.

לאט לאט, לא מאמין לעצמי שהמשמר מאפשר זאת, אני מתחיל לצלם ולהקליט. אני מבחין בקטינה שמחזיקה את תינוקה. אני מכוון את המצלמה שלי, אולי היא תבוא לידי שימוש. לא ידעתי אז שאכן.

"אתה רואה את הילד הזה?" הם אומרים לי ומצביעים על ילד צנום עם עיניים קטנות ועצובות. "אבא שלו (נחמן, המנהיג. ד"ר) כבר נמצא בבית הסוהר שבע שנים".

החדלי אישים הללו חלקם גיזל עשרים שכינתו כמוציאים לפועל של רוב מעשי האכזריות הנוראיים הם מחליטו על דעת עצמם על ה'תיקונים' שמועלים על ראשי ה'חוטאים'